

بسم الله الرحمن الرحيم

احکام روزه مطابق با فتاوی حضرت آیت الله نوری همدانی دام ظلّه

احکام روزه

روزه آن است که انسان برای انجام فرمان خداوند عالم از اذان صبح تا مغرب از چیزهایی که روزه را باطل می کند و شرح آنها بعداً گفته می شود خودداری نماید .

نیت

(مساله ۱۵۴۷) لازم نیست انسان نیت روزه را قلب خود بگذارند ، مثلاً بگویند فردا را روزه می گیرم ، بلکه همین قدر که برای انجام فرمان خداوند عالم از اذان صبح تا مغرب کاری که روزه را باطل می کند انجام ندهد کافی است و برای آنکه یقین کند تمام این مدت را روزه بوده ، باید مقداری پیش از اذان صبح و مقداری هم بعد از مغرب از انجست ام کاری که روزه را باطل می کند خودداری نماید .

(مساله ۱۵۴۸) انسان می تواند در هر شب از ماه رمضان رای روزه فردای آن نیت کند و بهتر است که شب اول ماه هم نیت روزه همه ماه را بنماید.

(مساله ۱۵۴۹) نیت روزه ماه رمضان وقت معین ندارد تا اذان صبح هر وقت نیت روزه فردا بکند اشکال ندارد .

(مساله ۱۵۵۰) وقت نیت روزه مستحبی از اول شب است تا موقعی که به اندازه نیت کردن به مغرب وقت مانده باشد که اگر تا این وقت کاری که روزها باطل می کند انجام نداده باشد و نیت روزه مستحبی کند روزه او صحیح است .

(مساله ۱۵۵۱) کسی که پیش از اذان صبح بدون نیت روزه خوابیده است ، اگر پیش از ظهر بیدار شود و نیت کند ، روزه او صحیح است چه روزه او واجب باشد چه مستحب . و اگر بعد از ظهر بیدار شود ، نمی تواند نیت روزه نیت روزه واجب نماید .

(مساله ۱۵۵۲) اگر بخواهد غیر روزه رمضان روزه دیگری بگیرد ، باید آن را معین نماید ، مثلاً نیت کند که روزه قضا یا روزه نذر می گیریم . ولی در ماه رمضان لازم نیست نیت کند که روزه ماه رمضان می گیرم و همچنین در روزه مستحبی که زمان خاص ندارد روزه ای که زمانش معین است مانند روزه روز عید غدیر مثلاً تعیین لازم نیست ، بلکه اگر نداند ماه رمضان است یا فراموش نماید ، و روزه دیگری را نیت کند ، روزه ماه رمضان حساب می شود .

(مساله ۱۵۵۳) اگر بداند ماه رمضان است و عمداً نیت روزه غیر رمضان کند ، نه روزه رمضان حساب می شود و نه روزه ای که قصد کرده است .

(مساله ۱۵۵۴) اگر مثلاً به نیت روز اول ماه روزه بگیرد ، بعد دوم یا سوم بوده ، روزه او صحیح است .

(مساله ۱۵۵۵) اگر پیش از اذان صبح نیت کند و بیهوش شود و در بین روز به هوش آید ، بنابر احتیاط واجب باید روزه آن روز را تمام نماید نکرد قضای آن را بجا آورد .

(مساله ۱۵۵۶) اگر پیش از اذان صبح نیت کند و مست شود و در بین روز به هوش ، آید احتیاط واجب آن است که روزه آن را تمام کند و قضای آن را هم بجا آورد .

(مساله ۱۵۵۷) اگر پیش از اذان صبح نیت کند و بخوابد و بعد از مغرب بیدار شود ، روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۵۵۸) اگر نداند یا فراموش کند که ماه رمضان است و پیش از ظهر ملتفت شود ، چنانچه کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد ، باید نیت کند و روزه او صحیح است و اگر کاری که روزه را باطل می کند انجام داده باشد ، یا بعد از ظهر ملتفت شود که ماه رمضان است روزه او باطل می باشد ، ولی باید تا مغرب کاری که روزه را باطل می کند انجام ندهد و بعد از رمضان هم آن روزه را قضا نماید .

(مساله ۱۵۵۹) اگر بچه پیش از اذان صبح ماه رمضان بالغ شود ، باید روزه بگیرد و اگر بعد از اذان بالغ شود . روزه آن روز بر او واجب نیست .

(مساله ۱۵۶۰) کسی که برای بجا آوردن روزه میتی اجیر شده ، اگر روزه مستحبی بگیرد اشکال ندارد. ولی کسی که روزه قضا یا روزه واجب دیگری دارد ، نمی تواند روزه مستحبی بگیرد و چنانچه فراموش کند و روزه مستحبی بگیرد ، در صورتی که پیش از ظهر یادش بیاید ، روزه مستحبی او به هم می خورد و می تواند نیت خود را به روزه واجب برگرداند . و اگر بعد از ظهر ملتفت شود ، روزه او باطل است و اگر بعد از مغرب یادش بیاید ، روزه اش صحیح است گر چه بی اشکال نیست .

(مساله ۱۵۶۱) اگر غیر از روزه ماه رمضان روزه معین دیگری بر انسان واجب باشد ، مثلاً نذر کرده باشد که روز معینی را روزه بگیرد ، چنانچه عمداً تا اذان صبح نیت نکند ، روزه اش باطل است و اگر نداند که روزه آن روز بر او واجب است یا فراموش کند و پیش از ظهر یادش بیاید ، چنانچه کاری که روزه را باطل می کند ، انجام نداده باشد و نیت کند روزه او صحیح و گرنه باطل می باشد .

(مساله ۱۵۶۲) اگر برای روزه واجب غیر معینی مثل روزه کفاره عمداً تا نزدیک ظهر نیت نکند اشکال ندارد ، بلکه اگر پیش از نیت تصمیم داشته باشد که روزه نگیرد . یا تردید داشته باشد که بگیرد یا نه ، چنانچه کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد و پیش از ظهر نیت کند ، روزه او صحیح است .

(مساله ۱۵۶۳) اگر در ماه رمضان ، پیش از ظهر کافر مسلمان شود و از اذان صبح تا آن وقت کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده باشد نمی تواند روزه بگیرد و قضا هم ندارد .

(مساله ۱۵۶۴) اگر مریض پیش از ظهر ماه رمضان خوب شود و از اذان صبح تا آن وقت کاری که روزه را باطل می کند انجام می کند نداده باشد . باید نیت روزه کند و آن روز را روزه بگیرد و چنانچه بعد از ظهر خوب شود ، روزه آن روز بر او واجب نیست .

(مساله ۱۵۶۵) روزی را که انسان شک دارد آخر شعبان است یا اول رمضان واجب نیست روزه بگیرد و اگر بخواهد روزه بگیرد ، نمی تواند نیت روزه رمضان کند ولی اگر نیت روزه قضا و مانند آن بنماید و چنانچه بعد معلوم شود رمضان بوده ، از رمضان حساب می شود .

(مساله ۱۵۶۶) اگر روزی را که شک دارد آخر شعبان است یا اول رمضان ، به نیت روزه قضا یا روزه مستحبی و مانند آن روزه بگیرد و در بین روز بفهمد که ماه رمضان است ، باید نیت روزه رمضان کند .

(مساله ۱۵۶۷) اگر در روزه واجب معینی مثل روزه رمضان روزه گرفتن بر گردد و یا مردد شود که روزه خود را باطل کند یا نه یا قصد کند که روزه را باطل کند مثلاً چیزی بخورد روزه اش باطل می شود اگر چه از قصدی که کرده بر گردد و توبه نماید و کاری هم که روزه را باطل می کند انجام ندهد .

(مساله ۱۵۶۸) در روزه مستحب و روزه واجبی که وقت آن معین نیست مثل روزه کفاره ، اگر قصد کند کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، یا مردد شود که بجا آورد یا نه چنانچه بجا نیورد و پیش از ظهر دوباره نیت روزه کند ، روزه او صحیح است .

چیزهایی که روزه را باطل می کند

(مساله ۱۵۶۹) نه چیز روزه را باطل می کند :

اول : خوردن و آشامیدن .

دوم : جماع .

سوم : استمناء و استمناء آن است که انسان با خود کاری کند که منی از او بیرون آید .

چهارم : دروغ بستن به خدا و پیغمبر و جانشینان پیغمبر (علیهم السلام)

پنجم : رساندن غبار غلیظ به حلق .

ششم : فرو بردن تمام سر در آب .

هفتم : باقی ماندن بر جنابت و حیض و نفاس تا اذان صبح .

هشتم : اماله کردن با چیزهای روان .

نهم : قی کردن و احکام اینها در مسائل آینده گفته می شود .

۱ - خوردن و آشامیدن

(مساله ۱۵۷۰) اگر روزه دار عمداً چیزی بخورد یا بیاشامد ، روزه او باطل می شود ، چه خوردن و آشامیدن آن چیز معمول باشد مثل نان و آب . چه معمول نباشد مثل خاک و شیرۀ درخت و چه کم باشد یا زیاد ، حتی اگر مسواک را از دهان بیرون آورد و دوباره به دهان ببرد و رطوبت آن را فرو ببرد روزه او باطل می شود ، بلکه اگر رطوبت مسواک در آب دهان به طوری از بین برود که رطوبت خارج به آن گفته نشود . ولی بداند که در دهان باقی است و با آب دهان مخلوط شده است بنابر احتیاط لازم نباید آن را فرو برد .

(مساله ۱۵۷۱) اگر موقعی که مشغول غذا خوردن است بفهمد صبح شده ، باید لقمه را از دهان بیرون آورد و چنانچه عمداً فرو برد روزه اش باطل است و به دستوری که بعداً گفته خواهد شد کفاره هم بر او واجب می شود .

(مساله ۱۵۷۲) اگر روزه دار سهواً چیزی بخورد یا بیاشامد ، روزه اش باطل نمی شود .

(مساله ۱۵۷۳) احتیاط مستحب آن است که روزهدار از استعمال آمپولی که بجای غذا به کار می رود خودداری کند ، ولی تزریق آمپولی که عضو را بی حس می کند یا بجای دوا استعمال می شود اشکال ندارد و تزریق هیچ نوع از آمپولها روزه را باطل نمی کند .

(مساله ۱۵۷۴) اگر روزه دار چیزی را که لای دندان مانده است عمداً فرو ببرد روزه اش باطل می شود .

(مساله ۱۵۷۵) کسی که می خواهد روزه بگیرد ، لازم نیست پیش از اذان دندانهایش را خلال کند ، ولی اگر بداند غذایی که لای دندان مانده در روز فرو می رود ، چنانچه خلال نکند و چیزی از آن فرو رود ، روزه اش باطل میشود بلکه اگر هم فرو هم نرود بنا بر احتیاط واجب باید قضای آن روز را بگیرد .

(مساله ۱۵۷۶) فرو بردن آب دهان ، اگر چه به واسطه خیال ترشی و مانند آن در دهان جمع شده باشد ، روزه را باطل نمی کند .

(مساله ۱۵۷۷) فرو بردن اخلاط سر و سینه ، تا به فضای دهان نرسیده اشکال ندارد ، ولی اگر داخل فضای دهان شود ، احتیاط واجب آن است که آن را فرو نبرید .

(مساله ۱۵۷۸) اگر روزه دار بقدری تشنه شود که بترسد از تشنگی بمیرد می تواند به اندازه ای که از مدن نجات پیدا کند آب بیاشامد ولی روزه او باطل می شود و اگر ماه رمضان باشد . باید در بقیه روزه از بجا آوردن کاری که روز را باطل می کند خودداری نماید .

(مساله ۱۵۷۹) جویدن غذا برای بچه یا پرنده و چشیدن غذا و مانند اینها که معمولاً به حلق نمی رسد ، اگر چه اتفاقاً به حلق برسد ، روزه را باطل نمی کند . ولی اگر انسان از اول بداند که به حلق می رسد چنانچه فرو رود ، روزه اش باطل می شود و باید قضای آن را بگیرد و کفاره هم بر او واجب است .

(مساله ۱۵۸۰) انسان نمی تواند برای ضعف ، روزه را بخورد ، ولی اگر ضعف او بقدری است که معمولاً نمی شود آن را تحمل کرد ، خوردن روزه اشکال ندارد .

۲- جماع

(مساله ۱۵۸۱) جماع روزه را باطل می کند ، اگر چه فقط به مقدار ختنه گاه داخل شود و منی هم بیرون نیاید .

(مساله ۱۵۸۲) اگر کمتر از مقدار ختنه گاه داخل شود و منی هم بیرون نیاید روزه باطل نمی شود .

(مساله ۱۵۸۳) اگر شک کند که به اندازه ختنه گاه داخل شده یا نه ، اگر قصد دخول نداشته روزه او صحیح است ولی اگر قصد دخول داشته است چه اینکه علم پیدا کند که دخول واقع نشده یا شک در آن کند روزه اش باطل است و قضا آن واجب است و کسی هم که آلتش را بریده اند اگر شک کند که دخول شده یا نه روزه صحیح است .

(مساله ۱۵۸۴) اگر فراموش کند که روزه است و جماع نماید ، یا او را به جماع مجبور نمایند ، به طوری که از خود اختیاری نداشته باشد روزه او باطل نمی شود ولی چنانچه در بین جماع یادش بیاید یا دیگر مجبور نباشد . باید فوراً از حال جماع خارج شود و اگر نشود روزه او باطل است .

۳- استمناء

(مساله ۱۵۸۵) اگر روزه دار استمناء کند یعنی با خود کاری کند که منی از او بیرون آید ، روزه اش باطل می شود .

(مساله ۱۵۸۶) اگر بی اختیار منی از او بیرون آید ، روزه اش باطل نیست ، ولی اگر کاری کند که بر حسب عادت او بی اختیار منی بیرون آید ، روزه اش باطل می شود .

(مساله ۱۵۸۷) هر گاه روزه دار بداند که اگر در روز بخوابد محتلم می شود یعنی در خواب منی از او بیرون می آید ، می تواند در روز بخوابد و چنانچه بخوابد و محتلم هم بشود روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۵۸۸) اگر روزه دار در حال بیرون آمدن منی از خواب بیدار شود ، واجب نیست از بیرون آمدن آن جلوگیری کند .

(مساله ۱۵۸۹) روزه داری که محتلم شده ، می تواند بول کند و به دستوری که در مساله ۷۲ گفته شد ، استبراء نماید ، ولی ، اگر بداند به واسطه بول یا استبراء کردن باقی مانده منی از مجری بیرون می آید در صورتی که غسل کرده باشد نمی تواند استبراء کند .

(مساله ۱۵۹۰) روزه داری که محتلم شده اگر بداند منی در مجری مانده و در صورتی که پیش از غسل بول نکند بعد از غسل منی بیرون می آید ، بنا بر احتیاط واجب باید پیش از غسل بول کند .

(مساله ۱۵۹۱) اگر به قصد بیرون آمدن منی کاری بکند چه منی از او بیرون بیاید یا نیاید روزه اش باطل است .

(مساله ۱۵۹۲) اگر روزه دار بدون قصد بیرون آمدن منی با کسی بازی و شوخی کند در صورتی که عادت نداشته باشد که بعد از بازی و شوخی منی از او خارج شود اگر چه اتفاقاً منی بیرون آید روزه او صحیح است . ولی اگر شوخی را ادامه دهد تا آنجا که نزدیک است منی خارج شود و خودداری نکند تا خارج گردد روزه اش باطل است .

۴- دروغ بستن به خدا و پیغمبر (ص)

(مساله ۱۵۹۳) اگر روزه دار به گفتن یا به نوشتن یا به اشاره و مانند اینها به خدا و پیغمبر (ص) و جانشینان آن حضرت (ع) عمداً نسبت دروغ بدهد . اگر چه فوراً بگوید دروغ گفتم یا توبه کند ، روزه او باطل است . و احتیاط . اجب آن است که حضرت زهرا سلام الله علیها و سایر پیغمبران و جانشینان آنان هم در این حکم فرقی ندارند .

(مساله ۱۵۹۴) اگر بخواهد خبری را که نمی داند راست است یا دروغ نقل کند ، بنا بر احتیاط واجب باید از کسی که آن خبر را گفته ، یا از کتابی که آن خبر در آن نوشته شده نقل نماید .

(مساله ۱۵۹۵) اگر چیزی را به اعتقاد این که راست است از قول خدا یا پیغمبر نقل کند و بعد بفهمد دروغ بوده ، روزه اش باطل نمی شود .

(مساله ۱۵۹۶) اگر بداند دروغ بستن به خدا و پیغمبر روزه را باطل و چیزی را که می داند دروغ است به آنان نسبت دهد و بعداً بفهمد آنچه را که گفته راست بوده ، روزه اش باطل است و در ماه رمضان تا مغرب از آنچه روزه را باطل می کند خودداری نماید .

(مساله ۱۵۹۷) اگر دروغی را که دیگری ساخته عمداً به خدا و پیغمبر و جانشینان پیغمبر نسبت دهد روزه اش باطل می شود ، ولی اگر از قول کسی که آن دروغ را ساخته نقل کند اشکال ندارد .

(مساله ۱۵۹۸) اگر از روزه دار پرسند که آیا پیغمبر صلی الله علیه و آله و سلم (چنین مطلبی فرموده اند و او جایی که در جواب باید بگوید نه ، عمداً بگوید بلی یا جایی که باید بگوید بلی عمداً بگوید نه ، روزه اش باطل می شود .

(مساله ۱۵۹۹) اگر از قول خدا یا پیغمبر حرف راستی را بگوید بعد بگوید دروغ گفتم ، یا در شب دروغی را به آنان نسبت دهد و فردای آن که روزه می باشد بگوید آنچه دیشب گفتم راست است ، روزه اش باطل می شود .

۵- رساندن غبار غلیظ به حلق

(مساله ۱۶۰۰) رساندن غبار غلیظ به حلق روزه را باطل می کند ، چه غبار چیزی باشد که خوردن آن حلال است مثل آرد ، یا غبار چیزی باشد که خوردن آن حرام است . و بنابر احتیاط واجب غباری را هم که غلیظ نیست به حلق نرساند .

(مساله ۱۶۰۱) اگر به واسطه باد غبار غلیظی پیدا شود وانسان با اینکه متوجه است مواظبت نکند و به حلق برسد ، روزه اش باطل می شود .

(مساله ۱۶۰۲) روزه دار باید بخار غلیظی که در دهان مبدل به آب می شود و نیز بنابر احتیاط واجب دود سیگار و تنباکو و مانن اینها را به حلق نرساند .

(مساله ۱۶۰۳) اگر مواظبت نکند و غبار یا بخار یا دود و مانند اینها داخل حلق شود ، چنانچه اطمینان داشته که به حلق نمی رسد روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۶۰۴) اگر فراموش کند که روزه است و مواظبت نکند ، یا بی اختیار غبار و مانند آن به حلق او برسد روزه اش باطل نمی شود ، و چنانچه ممکن است باید آن را بیرون آورد .

۶- فرو بردن سر در آب

(مساله ۱۶۰۵) اگر روزهدار عمداً تمام سر را در آب فرو برد ، اگر چه باقی بدن او از آب بیرون باشد ، بنابر احتیاط واجب باید قضای آن روزه را بگیرد . ولی اگر تمام بدن را آب بگیرد و مقداری از سر بیرون باشد ، روزه باطل نمی شود .

(مساله ۱۶۰۶) اگر نصف سر را یک دفعه و نصف دیگر آن را دفعه دیگر در آب فرو برد ، روزه اش باطل نمی شود .

(مساله ۱۶۰۷) اگر شک کند که تمام سر زیر آب رفته یانه ، روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۶۰۸) اگر تمام سر زیر آب برود ولی مقداری از موها بیرون بماند روزه باطل می شود .

(مساله ۱۶۰۹) احتیاط واجب آن است که سر را در گلاب و در آبهای مضاف دیگر فرو نبرد ولی در چیزهای دیگری که روان است اشکال ندارد .

(مساله ۱۶۱۰) اگر روزه دار بی اختیار در آب بیفتد و تمام سر او را آب بگیرد یا فراموش کند که روزه است و سر در آب فرو برد ، روزه او باطل نمی شود .

(مساله ۱۶۱۱) اگر عادتاً با افتادن در آب سرش زیر آب می رود ، چنانچه با توجه به این مطلب خود را در آب بیندازد و سرش زیر آب برود روزه اش باطل میشود .

(مساله ۱۶۱۲) اگر فراموش کند که روزه است و سر را در آب فرو برد . یا دیگری به زور سر او را در آب فرو برد ، چنانچه در زیر آب یادش بیاید که روزه است ، یا آنکس دست خود را بردارد ، باید فوراً سر را بیرون آورد و چنانچه بیرون نیاورد ، روزه اش باطل می شود

(مساله ۱۶۱۳) اگر فراموش کند که روزه است و به نیت غسل سر را در آب فرو برد ، روزه و غسل او صحیح است .

(مساله ۱۶۱۴) اگر بداند که روزه است و عمداً برای غسل سر را در آب فرو برد ، چنانچه روزه او مثل روزه رمضان واجب معین باشد ، بنابر احتیاط واجب باید دوباره غسل کند و روزه را هم قضا نماید و اگر روزه مستحب ، یا روزه واجب باشد کخ مثل روزه کفاره وقت معینی ندارد ، غسل صحیح و روزه باطل می باشد .

(مساله ۱۶۱۵) اگر برای آنکه کسی را از غرق شدن نجات دهد ، سر را در آب قفرو برد ، اگر چه نجات دادن او واجب باشد ، روزه اش باطل می شود .

۷- باقیماندن بر جنابت و حیض و نفاس تا اذان صبح

(مساله ۱۶۱۶) اگر جنب عمداً تا اذان غسل نکند ، یا اگر وظیفه او تیمم است عمداً تیمم ننماید ، روزه اش باطل است .

(مساله ۱۶۱۷) اگر در روزه واجب که مثل روزه ماه رمضان وقت آن معین است تا اذان صبح غسل نکند و تیمم هم ننماید ولی از روی عمد نباشد ، مثل آنکه دیگری نگذارد غسل و تیمم کند روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۶۱۸) کسی که جنب است و می خواد روزه واجی بگیرد که مثل روزه رمضان وقت آن معین است ، چنانچه عمداً غسل نکند تا وقت تنگ شود ، می تواند با تیمم روزه بگیرد و صحیح است ولی معصیت کار است .

(مساله ۱۶۱۹) اگر جنب در ماه رمضان غسل را فراموش کند و بعد از یک روز یادش بیاید ، باید روزه آن روز را قضا نماید و اگر بعد از چند روز یادش بیاید ، باید روزه هر چند روزی را که یقین دارد جنب بوده قضا نماید مثلاً اگر نمی داند سه روز جنب بوده یا چهار روز ، باید روزه سه روز را قضا کند .

(مساله ۱۶۲۰) کسی که در شب ماه رمضان برای هیچ کدام از غسل و تیمم وقت ندارد ، اگر خود را جنب کند ، روزه اش باطل است و قضا و کفاره بر او واجب می شود ولی اگر برای تیمم وقت دارد ، چنانچه خود را جنب کند ، با تیمم روزه او صحیح است ولی گناهکار است .

(مساله ۱۶۲۱) اگر گمان کند به اندازه غسل وقت دارد و خود را جنب کند و بعد بفهمد وقت تنگ بوده ، چنانچه تیمم کند ، روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۶۲۲) کسی که در شب ماه رمضان جنب است و میدانند که اگر بخوابد تا صبح بیدار نمی شود ، نباید بخوابد و چنانچه بخوابد و تا صبح بیدار نشود ، روزه اش باطل است و قضا و کفاره بر او واجب می شود .

(مساله ۱۶۲۳) هرگاه جنب در شب ماه رمضان بخوابد و بیدار شود . اگر احتمال بدهد که اگر دوباره بخوابد بیدار می شود برای غسل ، می تواند بخوابد .

(مساله ۱۶۲۴) کسی که در شب ماه رمضان جنب است و میدانند یا احتمال می دهد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود چنانچه تصمیم داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند و باین تصمیم بخوابد و تا اذان خواب بماند روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۶۲۵) کسی که در شب ماه رمضان جنب است و می داند یا احتمال می دهد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود ، چنانچه غفلت داشته باشد که بعد از بیدار شدن باید غسل کند در صورتی که بخوابد و تا اذان صبح خواب بماند روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۶۲۶) کسی که در شب ماه رمضان جنب است و می داند یا احتمال می دهد که اگر بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود ، چنانچه نخواهد بعد از بیدار شدن غسل کند ، یا تردید داشته باشد که غسل کند یا نه بی تفاوت باشد در صورتیکه بخوابد و بیدار نشود روزه اش باطل است .

(مساله ۱۶۲۷) اگر جنب در شب ماه رمضان بخوابد و بیدار شود و بداند یا احتمال دهد که اگر دوباره بخوابد پیش از اذان صبح بیدار می شود و تصمیم هم داشته باشد که بعد از بیدار شدن غسل کند ، چنانچه دوباره بخوابد و تا اذان بیدار نشود ، باید روزه ان را قضا کند و همچنین است اگر از خواب دوم بیدار شود و برای مرتبه سوم بخوابد ، و کفاره بر او واجب نمی شود .

(مساله ۱۶۲۸) خوابی را که در آن محتلم شده نباید خواب اول حساب کرد بلکه اگر از آن خواب بیدار شود و دوباره بخوابد خواب اول حساب می شود .

(مساله ۱۶۲۹) اگر روزه دار در روز محتلم شود ، واجب نیست فوراً غسل کند .

(مساله ۱۶۳۰) هر گاه در ماه رمضان بعد از اذان صبح بیدار شود و ببیند محتلم شده ، اگر چه بداند پیش از اذان محتلم شده ، روزه او صحیح است.

(مساله ۱۶۳۱) کسی که می خواهد قضای روزه رمضان را بگیرد ، هر گاه تا اذان صبح جنب بماند ، اگر چه از روی عمد نباشد روزه او باطل است.

(مساله ۱۶۳۲) کسی که می خواهد قضای روزه رمضان را بگیرد ، اگر بعد از اذان صبح بیدار شود و ببیند محتلم شده و بداند پیش از اذان

محتلم شده است ، چنانچه وقت قضای روزه تنگ است ، مثلاً پنج روز روزه قضای رمضان دارد و پنج روز هم به رمضان مانده است بعد

از رمضان عوض آن را بجا آورد و اگر وقت قضای روزه تنگ نیست باید روز دیگر روزه بگیرد و در هر صورت این روز را لازم نیست روزه بگیرد .

(مساله ۱۶۳۳) اگر در روزه واجب غیر روزه رمضان و قضای آن ، تا اذان صبح جنب بماند گر چه از روی عمد هم باشد روزه اش صحیح است

چه وقت آن معین باشد و چه نباشد .

(مساله ۱۶۳۴) اگر زن پیش از اذان صبح از حیض یا نفاس پاک شود و عمداً غسل نکند ، یا اگر وظیفه او تیمم است عمداً تیمم نکند روزه اش

باطل است .

(مساله ۱۶۳۵) اگر زن پیش از اذان صبح از حیض یا نفاس پاک شود و برای غسل وقت نداشته باشد . چنانچه بخواد روزه واجب بگیرد که مثل

روزه رمضان وقت آن معین است با تیمم روزه اش صحیح است و لازم نیست تا صبح بیدار بماند و اگر بخواد روزه

مستحب یا روزه واجب بگیرد که مثل روزه کفاره وقت آن معین نیست ، نمی تواند با تیمم روزه بگیرد .

(مساله ۱۶۳۶) اگر زن نزدیک اذان صبح از حیض یا نفاس پاک شود و برای هیچ کدام از غسل و تیمم وقت نداشته باشد ، یا بعد از اذان بفهمد

که پیش از اذان پاک شده روزه او صحیح است ولی اگر روزه مستحب یا روزه ای که وقت آن معین نیست باشد ، صحیح بودن آن اشکال دارد.

(مساله ۱۶۳۷) اگر زن بعد از اذان صبح از خون حیض یا نفاس پاک شود ، یا در بین روز خون حیض یا نفاس ببیند اگر چه نزدیک مغرب باشد ،

روزه او باطل است .

(مساله ۱۶۳۸) اگر زن غسل حیض یا نفاس را فراموش کند و بعد از یک روز یا چند روز یادش بیاید ، روزه هائی که گرفته صحیح است .

(مساله ۱۶۳۹) اگر زن پیش از اذان صبح از حیض یا نفاس پاک شود و در غسل کردن کوتاهی کند و تا اذان غسل نکند و در تنگی وقت تیمم هم نکند ، روزه اش باطل است . ولی چنانچه کوتاهی نکند و در تنگی وقت تیمم هم نکند ، روزه اش باطل است . ولی چنانچه کوتاهی نکند مثلاً منتظر باشد که حمام زنانه شود ، اگر چه سه مرتبه بخوابد و تا اذان غسل نکند ، در صورتی که تیمم کند روزه او صحیح است .

(مساله ۱۶۴۰) اگر زنی که در حال استحاضه است ، غسل های خود را به تفضیلی که در احکام استحاضه گفته شد بجا آورد ، روزه او صحیح است .

(مساله ۱۶۴۱) اگر کسی که مس میت کرده یعنی جائی از بدن خود را به بدن میت رسانده می تواند بدون غسل مس میت روزه بگیرد ، و اگر در حال روزه هم میت را مس نماید روزه او باطل نمی شود .

۸- اماله کردن

(مساله ۱۶۴۲) اماله کردن با چیز روان اگر چه از روی ناچاری و برای معالجه باشد روزه را باطل میکند ولی استعمال شیاف هائی که برای معالجه است اشکال ندارد .

۹- قی کردن

(مساله ۱۶۴۳) هر گاه روزه دار عمداً قی کند ، اگر چه به واسطه مرض و مانند آن ناچار باشد ، روزه اش باطل می شود ولی اگر سهواً یا بی اختیار قی کند اشکال ندارد .

(مساله ۱۶۴۴) اگر در شب چیزی بخورد که می داند به واسطه خوردن آن ، در روز بی اختیار قی می کند ، احتیاط واجب آن است که روزه آن روز را قضا نماید .

(مساله ۱۶۴۵) اگر روزه دار بتواند از قی کردن خود داری کند ، چنانچه برای او ضرر و مشقت نداشته باشد ، باید خودداری نماید .

(مساله ۱۶۴۶) اگر مگس در گلوئی روزه دار برود ، چنانچه بقدری پائین رود که به فرو بردن آن خوردن نمی گویند لازم نیست آن را بیرون آورد و روزه او صحیح است و اگر به این مقدار پائین نرود و بداند که به واسطه آوردن آن قی میکند واجب نیست بیرون آوردن و روزه اش صحیح است .

(مساله ۱۶۴۷) اگر سهواً چیزی را فرو برد و پیش از رسیدن به شکم یادش بیاید که روزه است ، چنانچه بقدری پائین رفته باشد که اگر آن را داخل شکم کند خوردن نمی گویند لازم نیست آن را بیرون آورد و روزه او صحیح است .

(مساله ۱۶۴۸) اگر یقین داشته باشد که به واسطه آروغ زدن چیزی از گلو بیرون می آید ، نباید عمداً آروغ بزند ولی اگر یقین نداشته باشد اشکال ندارد .

(مساله ۱۶۴۹) اگر آروغ بزند و بدون اختیار چیزی در گلو یا دهانش بیاید، باید آن را بیرون بریزد و اگر بی اختیار فرو رود، روزه اش صحیح است .

احکام چیزهائی که روزه را باطل می کند

(مساله ۱۶۵۰) اگر انسان عمداً و از روی اختیار کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، روزه او باطل می شود چه عالم باشد چه جاهل حتی بنا بر احتیاط واجب در مورد جاهل قاصر و چنانچه از روی عمد نباشد اشکال ندارد ولی جنب اگر بخوابد و به تفصیلی که در مساله ۱۶۳۰ گفته شد تا اذان صبح غسل نکند روزه باطل است .

(مساله ۱۶۵۱) اگر روزه دار سهواً یکی از کارهایی که روزه را باطل می کند انجام دهد و به خیال اینکه روزه اش باطل شده ، عمداً دوباره یکی از آنها را بجا آورد ، روزه او باطل می شود .

(مساله ۱۶۵۲) اگر چیزی به زور در گلوئی روزه دار بریزند ، یا سر او را به زور در آب فرو برند ، روزه او باطل نمی شود . ولی اگر مجبورش کنند که روزه خود را باطل کند مثلاً به او بگویند اگر غذا نخوری ضرر مالی یا جانی به تو می زنیم و خودش برای جلوگیری از ضرر چیزی بخورد ، روزه او باطل می شود .

(مساله ۱۶۵۳) روزه دار نباید جائی برود که می داند چیزی در گلویش می ریزند یا مجبورش می کنند که خودش روزه خود را باطل کند و اگر برود و چیزی در گلویش بریزند یا از روی ناچاری کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد روزه اش باطل می شود بلکه اگر قصد رفتن کند اگر چه نرود روزه اش باطل است .

آنچه برای روزه دار مکروه است

(مساله ۱۶۵۴) چند چیز برای روزه دار مکروه است و از آن جمله است . دوا ریختن به چشم و سرمه کشیدن در صورتی که مزه یا بوی آن به حلق نرسد ، انجام دادن هر کاری که مانند خون گرفتن و حمام رفتن باعث ضعف می شود جایز نیست ، بو کردن گیاه های معطر ، نشستن زن در آب ، استعمال شیاف، تر کردن لباسی که در بدن است ، کشیدن دندان و هر کاری که به واسطه آن از دهان خون بیاید ، مسواک کردن به چوب تر ، و نیز مکروه است انسان بدون قصد بیرون آمدن منی زن خود را ببوسد ، یا کاری کند که شهوت خود را به حرکت آورد . و اگر به قصد بیرون آمدن منی باشد ، روزه او باطل می شود .

جاهائی که قضا و کفاره واجب است

(مساله ۱۶۵۵) اگر در روزه رمضان عمداً قی کند یا در شب جنب شود و به تفصیلی که در مساله ۱۶۳۰ گفته شد سه مرتبه بیدار شود و بخوابد و تا اذان صبح بیدار نشود فقط باید قضای آن روز را بگیرد و چنانچه عمداً اماله کند یا سر زیر آب ببرد بنا بر احتیاط واجب باید کفاره هم بدهد و اگر کار دیگری که روزه را باطل می کند عمداً انجام دهد قضا و کفاره بر او واجب می شود .

(مساله ۱۶۵۶) اگر به واسطه ندانستن مساله کاری انجام دهد که روزه را باطل میکند ، چنانچه می توانسته مساله را یاد بگیرد بنا بر احتیاط کفاره بر او واجب می شود و اگر نمی توانسته مسئله را یاد بگیرد یا اصلاً ملتفت مساله نبوده یا یقین داشته که فلان چیز روزه را باطل نمی کند ، کفاره بر او واجب نیست .

کفاره روزه

(مساله ۱۶۵۷) کسی که کفاره روزه رمضان بر او واجب است ، باید به دستوری که بعداً گفته میشود دو ماه روزه بگیرد ، یا شصت فقیر را سیر کند یا به هر کدام یک مد که تقریباً ده سیر است طعام یعنی گندم یا جو و مانند اینها بدهد ، و چنانچه اینها برایش ممکن نباشد ، هر چند مد که می تواند به فقراء طعام بدهد و اگر نتواند طعام بدهد ، باید استغفار کند ، اگر چه مثلاً یک مرتبه بگوید استغفرالله و احتیاط واجب آن ایت که هر وقت بتواند کفاره را بدهد .

(مساله ۱۶۵۸) کسی که می خواهد دو ماه کفاره روزه رمضان را بگیرد ، باید سی و یک روز آن را پی در پی بگیرد و اگر بقیه آن پی در پی نباشد اشکال ندارد .

(مساله ۱۶۵۹) کسی که می خواهد دو ماه کفاره روزه رمضان را بگیرد ، نباید موقعی شروع کند که در بین سی و یک روز ، روزی باشد که مانند عید قربان ، روزه آن حرام است .

(مساله ۱۶۶۰) کسی که باید پی در پی روزه بگیرد ، اگر در بین آن بدون عذر یک روز روزه نگیرد ، باید روز ها از سر بگیرد و همچنین اگر وقتی شروع کند که در بین آن به روزی برسد که روزه آن واجب است ، مثلاً به روزی برسد که نذر کرده آن روز را روزه بگیرد ، باید روزه ها را از سر بگیرد . در صورتی که از اول متوجه این موضوع بوده و یا شک داشته است .

(مساله ۱۶۶۱) اگر در بین روز هائی که باید پی در پی روزه بگیرد عذری مثل حیض ، یا نفاس ، یا سفری که در رفتن آن مجبور است ، برای او پیش آید ، بعد از برطرف شدن عذر واجب نیست روزه ها را از بگیرد . بلکه بیه را بعد از برطرف شدن عذر بجا می آورد .

(مساله ۱۶۶۲) اگر به چیز حرامی روزه خود را باطل کند ، چه آن چیز اصلاً حرام باشد مثل شراب و زنا ، یا به جهتی حرام شده باشد ، مثل نزدیکی کردن با عیال خود در حال حیض ، بنا بر احتیاط کفاره جمع بر او واجب می شود یعنی باید یک بنده آزاد کند و دو ماه روزه بگیرد و شصت فقیر را سیر کند ، یا به هر کدام آنها یک مد که تقریباً ده سیر است ، گندم یا جو یا نان و مانند اینها بدهد . و چنانچه هر سه برایش ممکن نباشد ، هر کدام آنها که ممکن است باید انجام دهد .

(مساله ۱۶۶۳) اگر روزه دار دروغی را به خدا و پیغمبر (صلی الله علیه و آله وسلم) نسبت دهد ، کفاره جمع که تفصیل آن در مساله پیش گفته شد بنا بر احتیاط بر او واجب است .

(مساله ۱۶۶۴) اگر روزه دار در یک روز ماه رمضان چند مرتبه جماع کند ، بنا بر احتیاط واجب برای هر دفعه یک کفاره بر او واجب است و اگر جماع حرام باشد مثل نزدیکی با زن خود در حال حیض یا زنا و تعدد پیدا کند برای هر دفعه یک کفاره جمع واجب می شود .

(مساله ۱۶۶۵) اگر روزه دار در یک روز ماه رمضان چند مرتبه غیر جماع کار دیگری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، برای همه آنها یک کفاره کافی است .

(مساله ۱۶۶۶) اگر روزه دار جماع حرام کند و بعد با حلال خود جماع نماید یک کفاره جمع و یک کفاره غیر جمع که یکی از سه چیز است را باید بجای آورد .

(مساله ۱۶۶۷) اگر روزه دار کاری که حلال است و روزه را باطل می کند ، انجام دهد ، مثلاً آب بیاشامد و بعد کار دیگری که حرام است و روزه را باطل می کند انجام دهد ، مثلاً غذای حرامی بخورد دو ماه روزه بگیرد یا شصت فقیر را سیر کند کافی است .

(مساله ۱۶۶۸) اگر روزه دار آروغ بزند و چیزی در دهانش بیاید . چنانچه عمداً آن را فرو ببرد . روزه اش باطل است . و باید قضای آن را بگیرد و کفاره هم بر او واجب می شود . و اگر خوردن آن چیز حرام باشد ، مثلاً موقع آروغ زدن خون یا غذائی که از غذا بودن خارج شده ، به دهان او بیاید و عمداً آن را فرو برد ، باید قضای آن روز را بگیرد و بنابر احتیاط کفاره جمع هم بر او واجب می شود .

(مساله ۱۶۶۹) اگر نذر کند که روز معینی را روزه بگیرد ، چنانچه در آن روز عمداً روزه خود را باطل کند ، باید یک بنده آزاد نماید یا دو ماه پی در پی روزه بگیرد یا به شصت فقیر طعام دهد .

(مساله ۱۶۷۰) کسی که می تواند وقت را تشخیص دهد ، اگر به گفته کسی که می گوید مغرب شده افطار کند و بعد بفهمد مغرب نبوده است ، قضا و کفاره بر او واجب می شود .

(مساله ۱۶۷۱) کسی که عمداً روزه خود را باطل کرده ، اگر بعد از ظهر مسافرت کند ، یا پیش از ظهر برای فرار از کفاره سفر نماید ، کفاره او ساقط نمی شود بلکه اگر قبل از ظهر مسافرتی برای او پیش آمد کند ، بنابر احتیاط کفاره بر او واجب است .

(مساله ۱۶۷۲) اگر عمداً روزه خود را باطل کند . و بعد عذری مانند حیض یا نفاس یا مرض برای او پیدا شود . کفاره بر او واجب نیست .

(مساله ۱۶۷۳) اگر یقین کند که روز اول ماه رمضان است و عمداً روزه خود را باطل کند بعد معلوم شود که آخر شعبان بوده کفاره بر او واجب نیست .

(مساله ۱۶۷۴) اگر انسان شک کند که آخر رمضان است یا اول شوال و عمداً روزه خود را باطل کند ، بعد معلوم شود اول شوال بوده کفاره بر او واجب نیست .

(مساله ۱۶۷۵) اگر روزه دار در ماه رمضان با زن خود که روزه دار است جماع کند چنانچه زن را مجبور کرده باشد ، کفاره روزه خود ش و روزه زن را باید بدهد .

(مساله ۱۶۷۶) اگر زنی شوهر روزه دار خود را مجبور کند که جماع نماید ، یا کار دیگری که روزه را باطل می کند ، انجام دهد واجب نیست کفاره روزه شوهر را بدهد .

(مساله ۱۶۷۷) اگر روزه دار در ماه رمضان ، با زن خود که روزه دار است جماع کند چنانچه به طوری زن را مجبور کرده باشد که از خود اختیاری نداشته باشد و در بین جماع زن راضی شود ، باید مرد دو کفاره بدهد و اگر با اراده و اختیار عمل را انجام دهد اگر چه مجبورش کرده باشد مرد باید کفاره خودش و زن را بدهد .

(مساله ۱۶۷۸) اگر روزه دار در ماه رمضان با زن خود که خواب است جماع نماید ، یک کفاره بر او واجب می شود و روزه زن صحیح است و کفاره هم بر او واجب نیست .

(مساله ۱۶۷۹) اگر مرد زن خود را مجبور کند که غیر جماع کار دیگری که روزه را باطل می کند بجا آورد ، کفاره زن را نباید بدهد و بر خود زن کفاره واجب نیست .

(مساله ۱۶۸۰) کسی که به واسطه مسافرت یا مرض روزه نمی گیرد ، نمی تواند زن روزه دار خود را مجبور به جماع کند ، ولی اگر او را مجبور نماید کفاره بر مرد نیز واجب نیست .

(مساله ۱۶۸۱) انسان نباید در بجا آوردن کفاره کوتاهی کند ، ولی لازم نیست فوراً آن را انجام دهد .

(مساله ۱۶۸۲) اگر کفاره بر انسان واجب شود و چند سال آن را بجا نیاورد ، چیزی بر آن اضافه نمی شود .

(مساله ۱۶۸۳) کسی که باید برای کفاره یک روز شصت فقیر را طعام بدهد ، اگر به شصت فقیر دسترسی دارد ، نباید به هر کدام از آنها بیشتر از یک مد که تقریباً ده سیر است طعام بدهد ، یا یک فقیر را بیشتر از یک مرتبه سیر نماید ، ولی چنانچه انسان اطمینان داشته باشد که فقیر طعام را به عیالات خود می دهد یا به آنها می خوراند می تواند برای هر یک از عیالات فقیر اگر چه صغیر باشند ، یک مد به آن فقیر بدهد .

(مساله ۱۶۸۴) کسی که قضای روزه رمضان را گرفته ، اگر بعد از ظهر عمداً کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، باید به ده فقیر هر کدام یک مد که تقریباً ده سیر است بدهد و اگر نمی تواند بنابر احتیاط واجب باید سه روز پی در پی روزه بگیرد .

جاهائی که فقط قضای روزه واجب است

(مساله ۱۶۸۵) در چند صورت فقط قضای روزه بر انسان واجب است و کفاره واجب نیست ، اول آنکه روزه دار در روز ماه رمضان عمداً قی کند . دوم آنکه در شب ماه رمضان جنب باشد و به تفصیلی که در مساله ۱۶۳۰ گفته شد تا اذان صبح از خواب سوم بیدار نشود . سوم عملی که روزه را باطل می کند بجا نیاورد ولی نیت روزه نکند ، یا ریا کند ، یا قصد کند که روزه نباشد ، یا قصد کند کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد . چهارم آنکه در ماه رمضان غسل جنابت را فراموش کند و با حال جنابت یک روز یا چند روزه بگیرد . پنجم آنکه در ماه رمضان بدون اینکه تحقیق کند صبح شده یا نه ، کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، بعد معلوم شود صبح بوده . و نیز اگر بعد از تحقیق با اینکه گمان دارد صبح شده ، کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد بعد معلوم شود صبح بوده قضای آن روز بر او واجب است ، ولی اگر بعد از تحقیق گمان یا یقین کند که صبح نشده و چیزی بخورد و بعد معلوم شود صبح بوده قضا واجب نیست بلکه اگر بعد از تحقیق شک کند که صبح شده یا نه و کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، بعد معلوم شود صبح بوده ، قضا واجب نیست . ششم آنکه کسی بگوید صبح نشده و انسان به گفته او کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد . بعد معلوم شود صبح بوده است . هشتم آنکه کور و مانند به گفته کس دیگر افطار کند بعد معلوم شود مغرب نبوده است . نهم آنکه در هوای صاف به واسطه تاریکی یقین کند که مغرب شده و افطار کند ، بعد معلوم شود مغرب نبوده است ، ولی اگر در هوای ابر به گمان اینکه مغرب شده افطار کند ، بعد معلوم شود مغرب نبوده قضا لازم نیست . دهم آنکه برای خنک شدن ، یا بی جهت مضمضه کند یعنی آب در دهان بگرداند و بی اختیار فرو برد ولی اگر فراموش کند که روزه است و آب را فرو دهد ، یا برای وضو مضمضه کند و بی اختیار فرو رود ، قضا بر او واجب نیست .

(مساله ۱۶۸۶) اگر غیر آب چیزی دیگری را در دهان ببرد و بی اختیار فرو رود یا آب داخل بینی کند و بی اختیار فرو رود، قضا بر او واجب نیست .
(مساله ۱۶۸۷) مضمضه زیاد برای روزه دار مکروه است . و اگر بعد از مضمضه بخواهد آب دهان را فرو برد ، بهتر است سه مرتبه آب دهان را بیرون بریزد .

(مساله ۱۶۸۸) اگر انسان بداند که به واسطه مضمضه بی اختیار ، یا از روی فراموشی آب وارد گلویش می شود ، نباید مضمضه کند .
(مساله ۱۶۸۹) اگر در ماه رمضان ، بعد از تحقیق یقین کند که صبح نشده و کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد ، بعد معلوم شود صبح بوده قضا لازم نیست .

(مساله ۱۶۹۰) اگر انسان شک کند که مغرب شده یا نه ، نمی تواند افطار کند ولی اگر شک کند که صبح شده یا نه ، پیش از تحقیق هم می تواند کاری که روزه را باطل می کند انجام دهد .

احکام روزه قضا

(مساله ۱۶۹۱) اگر دیوانه عاقل شود ، واجب نیست روزه های وقتی را که دیوانه بوده قضا نماید .

(مساله ۱۶۹۲) اگر کافر مسلمان شود ، واجب نیست روزه های وقتی کافر بوده قضا نماید

(مساله ۱۶۹۳) روزه ای که از انسان به واسطه مستی فوت شده ، باید قضا نماید ، اگر چه چیزی را که به واسطه آن مست شده ، برای معالجه خورده باشد بلکه اگر نیت روزه کرده و مست شده اگر در اثناء روز از مستی بیرون آید بنا بر احتیاط واجب باید روزه را تمام و نیز قضا نماید و اگر در حال مستی روزه را تمام کرده باشد قضا نماید .

(مساله ۱۶۹۴) اگر برای عذری چند روز روزه نگیرد و بعد شک کند که چه وقت عذر او بر طرف شده می تواند مقدار کمتر را که احتمال می دهد روزه نگرفته قضا نماید ، مثلاً کسی که پیش از ماه رمضان مسافرت کرده و نمی داند پنجم رمضان از سفر برگشته یا ششم ، می تواند پنج روزه بگیرد و نیز کسی هم که نمی داند چه وقت عذر برایش پیدا شده ، می تواند مقدار کمتر را قضا نماید ، مثلاً اگر در آخر های ماه رمضان مسافرت کند و بعد از رمضان برگردد و نداند که بیست و پنجم رمضان مسافرت کرده ، یا بیست و ششم ، می تواند مقدار کمتر یعنی پنج روز را قضا کند .

(مساله ۱۶۹۵) اگر از چند ماه رمضان روزه قضا داشته باشد ، قضای هر کدام را که اول بگیرد مانعی ندارد . ولی اگر وقت قضای رمضان آخر تنگ باشد ، مثلاً پنج روز از رمضان آخر قضا داشته باشد و پنج روز هم به رمضان مانده باشد احتیاط مستحب آن است که اول قضای رمضان آخر را بگیرد .

(مساله ۱۶۹۶) اگر قضای روزه چند رمضان بر او واجب باشد و در نیت معین نکند ، روزه ای را که می گیرد قضای کدام رمضان است ، قضای سال اول حساب می شود .

(مساله ۱۶۹۷) کسی که قضای روزه رمضان را گرفته ، اگر وقت قضای روزه او تنگ نباشد ، می تواند پیش از ظهر روزه خود را باطل نماید .

(مساله ۱۶۹۸) اگر قضای روزه معینی را گرفته باشد ، احتیاط واجب آن است که بعد از ظهر روزه را باطل نکند .

(مساله ۱۶۹۹) اگر به واسطه مرض ، یا حیض ، یا نفاس ، روزه رمضان را نگیرد و پیش از تمام شدن رمضان بمیرد ، لازم نیست روزه هائی را که نگرفته برای او قضا کند .

(مساله ۱۷۰۰) اگر به واسطه مرضی روزه رمضان را نگیرد و مرض او تا رمضان سال بعد طول بکشد ، قضای روزه هائی را که نگرفته بر او واجب نیست و باید برای هر روز یک مد که تقریباً ده سیر است طعام یعنی گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد ، ولی اگر به واسطه عذر دیگری مثلاً برای مسافرت روزه نگرفته باشد و عذر او تا رمضان بعد باقی بماند ، روزهای را که نگرفته باید قضا کند و احتیاط مستحب آن است که برای هر روز یک مد طعام هم به فقیر بدهد .

(مساله ۱۷۰۱) اگر به واسطه مرضی روزه رمضان مرض او بر طرف شود ولی عذر دیگری پیدا کند که نتواند تا رمضان بعد قضای روزه را بگیرد باید روزه هائی را که نگرفته قضا نماید . و نیز اگر در ماه رمضان ، غیر مرض عذر دیگری داشته باشد و بعد از رمضان آن عذر بر طرف شود و تا رمضان سال بعد به واسطه مرض نتواند روزه بگیرد ، روزه هائی را که نگرفته باید قضا کند .

(مساله ۱۷۰۲) اگر در ماه رمضان به واسطه عذری روزه نگیرد و بعد از رمضان عذر او بر طرف شود و تا رمضان آینده عمداً قضای روزه را نگیرد ، باید روزه را قضا کند و برای هر روز یک مد گندم یا جو و مانند اینها هم به فقیر بدهد .

(مساله ۱۷۰۳) اگر در قضای روزه کوتاهی کند تا وقت تنگ شود و در تنگی وقت عذری پیدا کند ، باید قضا را بگیرد و برای هر روز یک مد گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد بلکه اگر موقعی که عذر دارد ، تصمیم داشته باشد که بعد از بر طرف شدن عذر روزه های خود را قضا کند و پیش از آنکه قضا نماید در تنگی وقت عذر روزه های خود را قضا کند و پیش از آنکه قضا نماید در تنگی وقت عذر روزه های خود را قضا کند و پیش از آنکه قضا نماید در تنگی وقت عذر روزه های خود را قضا کند و احتیاط واجب آن است که برای هر روز یک مد غذا به فقیر بدهد .

(مساله ۱۷۰۴) اگر مرض انسان چند سال طول بکشد ، بعد از آنکه خوب شد اگر تا رمضان آینده به مقدار قضا داشته باشد باید قضای رمضان آخر را بگیرد و برای هر روز از سالهای پیش یک مد که تقریباً ده سیر است ، طعام یعنی گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد .

(مساله ۱۷۰۵) کسی که باید برای هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد ، می تواند کفاره چند روز را به یک فقیر بدهد .

(مساله ۱۷۰۶) اگر قضای روزه رمضان را چند سال تاخیر بیندازد باید قضا را بگیرد بگیرد و برای هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد .

(مساله ۱۷۰۷) اگر روزه رمضان را عمداً نگیرد ، باید قضای آن را بجا آورد و برای هر روز دو ماه روزه بگیرد یا به شصت فقیر طعام بدهد ، یا بنده آزاد کند و چنانچه تا رمضان آینده قضای آن روزه را بجا نیاورد ، برای هر روز نیز دادن یک مد طعام لازم است .

(مساله ۱۷۰۸) اگر روزه رمضان را عمداً نگیرد و در روز مکرر جماع کند کفاره هم مکرر می شود ولی اگر چند مرتبه کار دیگری که روزه را باطل می کند انجام دهد مثلاً چند مرتبه غذا بخورد یک کفاره کافی است .

(مساله ۱۷۰۹) بعد از مرگ پدر و مادر پسر بزرگتر باید قضای نماز و روزه آنها را به تفصیلی که در مساله ۱۳۹۰ گفته شد بجا آورد .

(مساله ۱۷۱۰) اگر پدر و مادر غیر از روزه رمضان ، روزه واجب دیگری را مانند روزه نذر نگرفته باشد بنا بر احتیاط واجب باید پسر بزرگتر قضا نماید ولی اگر برای روزه اجیر شده و نگرفته باشند بر پسر بزرگ لازم نیست .

احکام روزه مسافر

(مساله ۱۷۱۱) مسافری که باید نمازهای چهار رکعتی را در سفر دو رکعت بخواند ، نباید روزه بگیرد و مسافری که نمازش را تمام می خواند مثل کسی که شغلش مسافرت یا سفر او معصیت است ، باید در سفر روزه بگیرد .

(مساله ۱۷۱۲) مسافرت در ماه رمضان اشکال ندارد . ولی اگر برای فرار از روزه باشد مکروه است .

(مساله ۱۷۱۳) اگر غیر روزه رمضان روزه معین دیگری بر انسان واجب باشد مثلاً نذر کرده باشد روز معینی را روزه بگیرد بنا بر احتیاط واجب تا ناچار نشود نمی تواند در آن روز مسافرت کند . و اگر در سفر باشد چنانچه ممکن است باید بنا بر احتیاط لازم قصد کند که ده روز در جائی بماند و آن روز را روزه بگیرد .

(مساله ۱۷۱۴) اگر نذر کند روزه بگیرد و روز آن را معین نکند ، نمی تواند آن را در سفر بجا آورد . ولی چنانچه نذر کند روز معینی را در سفر روزه بگیرد باید آن را در سفر بجا آورد و نیز اگر نذر کند روز معینی را چه مسافر یا نباشد ، روزه بگیرد باید آن روز را اگر چه مسافر باشد روزه بگیرد .

(مساله ۱۷۱۵) مسافر می تواند برای خواستن حاجت سه روز در مدینه طیبه روز مستحبی بگیرد .

(مساله ۱۷۱۶) کسی که نمی داند روزه مسافر باطل است اگر در سفر روزه بگیرد و در بین روز مساله را بفهمد روزه اش باطل می شود . و اگر تا مغرب نفهمد روزه اش صحیح است .

(مسافر ۱۷۱۷) اگر فراموش کند که مسافر است ، یا فراموش کند که روزه مسافر باطل می باشد و در سفر روزه بگیرد روزه او باطل است.

(مساله ۱۷۱۸) اگر روزه دار بعد از ظهر مسافرت نماید ، باید روزه خود را تمام کند و اگر پیش از ظهر مسافرت کند ، وقتی به حد ترخص برسد یعنی بجائی برسد که دیوار شهر را ببیند و صدای اذان آن را نشنود ، باید نیت روزه نداشته باشد و اگر پیش از آن روزه را باطل کند بنا بر احتیاط کفاره نیز بر او واجب است .

(مساله ۱۷۱۹) اگر مسافر پیش از ظهر به وطنش برسد ، یا بجائی برسد که می خواهد ده روز در آنجا بماند ، چنانچه کاری که روزه را باطل می کند انجام نداده ، باید آن روز را روزه بگیرد و اگر انجام داده ، نمی تواند آن روز را روزه بگیرد .

(مساله ۱۷۲۰) اگر مسافر بعد از ظهر به وطنش برسد ، یا بجائی برسد که می خواهد ده روز در آنجا بماند ، نباید آن روز را روزه بگیرد .

(مساله ۱۷۲۱) مسافر و کسی که از روزه گرفتن عذر دارد ، مکروه است در روز ماه رمضان جماع نماید و در خوردن و آشامیدن کاملاً خود را سیر کند .

کسانی که روزه بر آنها واجب نیست

(مساله ۱۷۲۲) کسی که به واسطهٔ پیری نمی تواند روزه بگیرد ، یا برای او مشقت دارد ، روزه بر او واجب نیست . ولی در صورت دوم باید برای هر روز یک مد که تقریباً ده سیر است گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد .

(مساله ۱۷۲۳) کسی که به واسطهٔ پیری روزه نگرفته ، اگر بعد از ماه رمضان بتواند روزه بگیرد ، بنابر احتیاط مستحب باید فضای روزه هائی را که نگرفته بجا آورد .

(مساله ۱۷۲۴) اگر انسان مرضی دارد که زیاد تشنه می شود و نمی تواند تشنگی را تحمل کند ، یا برای او مشقت دارد ، روزه بر او واجب نیست . ولی در صورت دوم باید برای هر روزه یک مد گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد . و احتیاط واجب آن است که بیشتر از مقداری که ناچار است آب نیاشامد و چنانچه بعد بتواند روزه بگیرد ، بنابر احتیاط مستحب باید روزه هائی که نگرفته قضا نماید .

(مساله ۱۷۲۵) زنی که زائیدن او نزدیک است و روزه برای حملش ضرر دارد روزه بر او واجب نیست . و باید برای هر روز یک مد طعام یعنی گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد . و نیز اگر روزه برای خودش ضرر دارد ، روزه بر او واجب نیست و بنابر احتیاط واجب باید برای هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد . و در هر دو صورت روزه هائی را که نگرفته باید قضا نماید .

(مساله ۱۷۲۶) زنی که بچه شیر می دهد و شیر او کم است چه مادر بچه ، یا دایهٔ او باشد ، یا بی اجرت شیر می دهد ، اگر روزه برای بچه ای که شیر می دهد ضرر دارد روزه بر او واجب نیست . و باید برای هر روز یک مد طعام یعنی گندم یا جو و مانند اینها به فقیر بدهد و نیز اگر برای خودش ضرر دارد ، روزه بر او واجب نیست ، و بنابر احتیاط واجب باید برای هر روز یک مد طعام به فقیر بدهد . و در هر دو صورت روزه هائی را که نگرفته باید قضا نماید ، و اگر کسی پیدا شود که بی اجرت بچه را شیر دهد ، یا برای شیر دادن بچه از پدر یا مادر بچه یا از کس دیگری که اجرت او را بدهد اجرت بگیرد ، احتیاط واجب آن است که بچه را به او بدهد و روزه بگیرد .

راه ثابت شدن اول ماه

(مساله ۱۷۲۷) اول ماه به پنج چیز ثابت می شود :

اول : آنکه خود انسان ماه را ببیند .

دوم : عده ای که از گفتهٔ آنان یقین پیدا می شود ، بگویند ماه را دیده ایم . و همچنین است هر چیزی که به واسطهٔ آن یقین پیدا شود . سوم : دو مرد عادل بگویند که در شب ماه را دیده ایم ، ولی اگر صفت ماه را برخلاف یکدیگر بگویند و یا آسمان صاف باشد و جمعیت زیادی با دقت تمام برای دیدن ماه اجتماع کنند و نبینند در این صورت که احتمال عقلانی برای اشتباه آن دو نفر هست بگویند ، اول ماه ثابت نمی شود . اما اگر در تشخیص بعض خصوصیات اختلاف داشته باشند مثل آنکه یکی بگوید ماه بلند بود و دیگری بگوید نبود به گفتهٔ آنان اول ماه ثابت می شود .

چهارم : سی روز از اول ماه شعبان بگذرد که به واسطهٔ آن ، اول ماه رمضان ثابت می شود و سی روز از اول رمضان بگذرد که به واسطهٔ آن ، اول ماه شوال ثابت می شود .

پنجم : حاکم شرع حکم کند که اول ماه است .

(مساله ۱۷۲۸) اگر حاکم شرع حکم کند که اول ماه است ، کسی هم تقلید او را نمی کند ، باید به حکم او عمل نماید . ولی کسی که می داند حاکم شرع اشتباه کرده ، نمی تواند به حکم او عمل نماید .

(مساله ۱۷۲۹) اول ماه با پیشگوئی منجمین ثابت نمی شود . ولی اگر انسان از گفته آنان یقین پیدا کند ، باید به آن عمل نماید .

(مساله ۱۷۳۰) بلند بودن ماه یا دیر غروب کردن آن ، دلیل نمی شود که شب پیش شب اول ماه بوده است .

(مساله ۱۷۳۱) اگر اول ماه رمضان برای کسی ثابت نشود و روزه نگیرد ، چنانچه دو مرد عادل بگویند که شب پیش ماه را دیده ایم ، باید روزه آن روز را قضا نماید .

(مساله ۱۷۳۲) اگر در شهری اول ماه ثابت شود ، در شهرهای دیگر چه دور باشند چه نزدیک در افق متحد باشند یا نه همین قدر که در شب بودن آن شب مثل مکه و کراچی یا لندن و کابل نه مثل تهران و واشنگتن اشتراک داشته باشند ثابت می شود .

(مساله ۱۷۳۳) اول ماه به تلگراف ثابت نمی شود ، مگر انسان بداند که تلگراف از روی حکم حاکم شرع یا شهادت دو مرد عادل بوده است .

(مساله ۱۷۳۴) روزی را که انسان نمی آید آخر رمضان است یا اول شوال ، باید روزه بگیرد . ولی اگر پیش از مغرب بفهمد که اول شوال است باید افطار کند.

(مساله ۱۷۳۵) اگر زندانی نتواند به ماه رمضان یقین کند ، باید به گمان عمل نماید . و اگر آن هم ممکن نباشد ، هر ماهی را که روزه بگیرد صحیح است ، و بنا بر احتیاط واجب باید بعد از گذشتن یازده ماه از ماهی که روزه گرفته ، دوباره یک ماه روزه بگیرد ولی اگر بعد گمان پیدا کرد باید به آن عمل نماید .

روزه های حرام و مکروه

(مساله ۱۷۳۶) روزه عید فطر و قربان ، حرام است و نیز روزی را که انسان نمی داند آخر شعبان است ، یا اول رمضان ، اگر به نیت اول رمضان روزه بگیرد حرام می باشد .

(مساله ۱۷۳۷) اگر زن به واسطه گرفتن روزه مستحبی حق شوهرش از بین برود ، جایز نیست روزه بگیرد بلکه اگر حق شوهر هم از بین نرود ، احتیاط واجب آن است که بدون اجازه او روزه مستحبی نگیرد .

(مساله ۱۷۳۸) اولاد با نهی پدر و مادر مخصوصاً در صورتی که روزه گرفتن آنها موجب اذیت پدر و مادر باشد از گرفتن روزه مستحبی خودداری کنند .

(مساله ۱۷۳۹) کسی که می داند روزه برای او ضرر ندارد ، اگر چه دکتراً بگوید ضرر دارد ، باید روزه بگیرد و کسی که یقین یا گمان دارد که روزه برایش ضرر دارد اگر چه دکتراً بگوید ضرر ندارد ، باید روزه نگیرد و اگر روزه بگیرد صحیح نیست .

(مساله ۱۷۴۰) اگر انسان احتمال بدهد که روزه برایش ضرر دارد ، و از آن احتمال ترس برای او پیدا شود چنانچه احتمال او در نظر مردم بجا باشد ، نباید روزه بگیرد و اگر روزه بگیرد صحیح نیست .

(مساله ۱۷۴۱) کسی که عقیده اش این است که روزه برای او ضرر ندارد ، اگر روزه بگیرد و بعد از مغرب بفهمد روزه برای او ضرر داشته ، باید قضای آن را بجا آورد .

(مساله ۱۷۴۲) غیر از روزه هائی که گفته شد ، روزه های حرام دیگری هم هست که در کتابهای مفصل گفته شده است .

(مساله ۱۷۴۳) روزه روز عاشورا و روزی که انسان شک دارد روز عرفه است یا عید قربان مکروه است .

روزه های مستحب

(مساله ۱۷۴۴) روزه تمام روزه های سال غیر از روزه های حرام و مکروه که گفته شد مستحب است . و برای بعضی از روزها بیشتر سفارش شده است که از آن جمله است :

۱- پنجشنبه اول و پنجشنبه آخر هر ماه و چهارشنبه اولی که بعد از روز دهم ماه است و اگر کسی اینها را بجا نیاورد، مستحب است قضا نماید و چنانچه اصلاً نتواند روزه بگیرد ، مستحب است برای هر روز یک مد طعام یا ۶ / ۱۲ نخود نقره به فقیر بدهد .

۲- سیزدهم و چهاردهم و پانزدهم هر ماه .

۳- تمام ماه رجب و شعبان و بعضی از این دو ماه اگر چه یک روز باشد .

۴- روز عید نوروز ، بیست و پنجم و بیست و نهم ذی قعدة روز اول تا روز نهم ذی حجه (روز عرفه) ، ولی اگر به واسطه ضعف روزه نتواند دعاهاى روز عرفه را بخواند ، روزه آن روز مکروه است ، عید سعید غدیر (۱۸ ذی حجه) ، روز اول و سوم محرم ، میلاد مسعود پیغمبر اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) (۱۷ ربیع الاول) روز مبعث حضرت رسول اکرم (صلی الله علیه و آله و سلم) (۲۷ رجب) ، و اگر کسی روزه مستحبی بگیرد واجب نیست آن را به آخر رساند ، بلکه اگر برادر مومنش او را به غذا دعوت کند ، مستحب است دعوت او را قبول کند . و در بین روز افطار نماید .

مواردی که مستحب است

انسان از کارهائی که روزه را باطل می کند خودداری نماید

(مساله ۱۷۴۵) برای شش نفر مستحب است در ماه رمضان اگر چه روزه نیستند از کاری که روزه را باطل می کند خودداری نمایند :

اول : مسافری که در سفر کاری که روزه را باطل می کند انجام داده باشد و پیش از ظهر به وطنش یا بجائی که می خواهد ده روز بماند برسد .

دوم : مسافری که بعد از ظهر به وطنش یا بجائی که می خواهد ده روز در آنجا بماند برسد

سوم : مریضی که پیش از ظهر خوب شود و کاری که روزه را باطل می کند ، انجام داده باشد .

چهارم : مریضی که بعد از ظهر خوب شود .

پنجم : زنی که در بین روز از خون حیض یا نفاس پاک شود .

ششم : کافری که در روز ماه رمضان مسلمان شود .

(مساله ۱۷۴۶) مستحب است روزه دار نماز مغرب و عشا را پیش از افطار کردن بخواند . ولی اگر کسی منتظر اوست یا میل زیادی به غذا دارد که نمی تواند با حضور قلب نماز بخواند ، بهتر است اول افطار کند ولی بقدری که ممکن است نماز را در وقت فضیلت آن بجا آورد .

منبع : پایگاه اطلاع رسانی آیت الله نوری همدانی noorihamedani.com